רבי שמעון בן אלעזר ותנא דבי ר' ישמעאל אמרו דבר אחד.

וא"ת כיון דבשאר בגדים אפי' שלשה על שלש ותירץ הרב פורת דנקט שלש על שלש משום פשתן דאפי' שלש על שלש טמא ואע"ג דאמר לקמן (דף מז:) ר"ש בן אלעזר וסומכוס אמרו דבר אחד דאמר סומכוס סיככה בטווי פסולה משמע דהא דקאמר הכא חוץ מפשתן הייט טווי ולא בגד וי"ל דעיקר מילתיה אייירי בבגדי פשתן ומ"מ דייק לקמן מדלא קאמר חוץ מבגד פשתן דבטווי נמי אייירי וא"ת מאי דוחקיה דאביי לאוקמה דתנא שלש על שלש משום פשתן ולימא דדוקא נקט כמו שאמר רבא ואי משום דלא ליפלוג ר"ש בן אלעזר אתנא דבי ר' ישמעאל הא אביי גופיה קאמר לקמן דהאי תנא דבי ר' ישמעאל מפיק מאידך תנא דבי ר' ישמעאל י"ל דסבירא ליה לאביי הא דמרבה לקמן תנא דבי ר' ישמעאל שאר בגדים היינו אפי' שלש על שלש וסבר דשאר בגדים אי יהיה בהן טומאה כמו בגמר ופשתים אי יהיו טהורים לגמרי:

השתא שתי וערב מיטמא.

תימה לר"י דילמא הא דתנן בפי"ג דנגעים (משנה ח) כמה יהא בפקיע ויטמא כדי לארוג בו שלש על שלש היינו כתר דקפי"ל בארג דמיטמא בשלש על שלש אבל כל כמה דלא ידעינן בארג גם שתי וערב לא יטמא אלא כשיהיה כדי לארוג בו הרבה וא"כ היכי אתי שלשה על שלשה בק"ו דשתי וערב ותירץ ר"י דגרלה לו להש"ס סברא דארג שלשה על שלשה עדיף משתי וערב אפי' כדי לארוג בו אלף על אלף ולרשב"א גרלה דודאי בבגד שיין לחלק בשיעורו משום דכתב רחמנא בגד דמשמע בגד שלש אבל שתי וערב השיעור תלוי בסברא והיינו שלש על שלש דחזי אפילו לעשיריס דהא חזי לאיטרופי לבגד גדול: [9]**אתי** בק"ו. מפרש הרב פורת דהאי ק"ו לא נקט אלא להרווחא דמילתא דגלאו ק"ו נמי אין צריך ריבוי לשלשה על שלשה דכיון דחזו לעניים ולעשיריס בגד חשוב הוא דמה לי שלשה על שלשה ומה לי ד' או ה' אמות כיון שגם זה ראוי כמו זה וכן מוכח מדברי רבא דאמר שלשה על שלשה בשאר בגדים מאו בגד ומנא ליה דילמא איצטריך קרא לבגד שלש אלמא משמע דאין חילוק בין בגד שלש לשלשה על שלשה וכן אביי דמוקי לו בגד לשלש על שלש בגמר ופשתים דמיטמא בשרצים ולא מוקי לשלשה על שלשה משום דשלשה על שלשה הוי בכלל בגד ולא צריך ריבוי וכן משמע ממאי דפריך ולימא כי אימעוט משלש על שלש ושם אפרש ויש לישב דאיצטריך ק"ו דאי לאו ק"ו ה"א בגד משמע בגד שלש אבל השתא דאיכא ק"ו ולא הויא דהא אמרן כיון דלא נשנה שלשה על שלשה בשאר בגדים. פי' בקונטרס אבל שלש על שלש בגמר ופשתים אתי בק"ו ולא הויא דהא אמרן כיון דלא נשנה שלשה על שלשה בשאר בגדים. ומיהו אמאי לא אתי אבל בשאר בגדים דלא נשנה שלשה על שלשה אי אתי בק"ו דהא בשאר בגדים שלש על שלש כמו בגמר ופשתים כיון דקרא קמתמה כתיב ומשני גמר ופשתים כתיב והמתרץ לא הבין קושייתו והיה סבור שהמקשה לא ידע לגמר ופשתים כתיב ולהכי הדר פריך אימא כי אימעוט משלש על שלש הייט קושיא לשאורה אלא שמפרש היטב:

ואימא כי אימעוט משלש על שלש. מכאן נמי משמע כפי' הרב פורת דשלשה על שלשה הוי בכלל בגד וק"ו להרווחא דמילתא נקט דאי שלשה על שלשה לא שמעי' מבגד אלא מק"ו א"כ מאי פריך כי אימעוט משלש על שלש מה צריך מיעוט מהיכא תיתי לרבות שלש על שלש בשאר בגדים דריבוי דוהכנד בגמר ופשתים מוקמית לה אפי' בשלש על שלש דשלשה על שלשה לא איצטריך בגמר ופשתים דהא מק"ו דשתי וערב אתי אבל בשאר בגדים דלא אתי בק"ו דהא בשתי וערב בהדיא כתיב בגמר ופשתים איצטריך ריבוי מוהכנד [10]שלש על שלש ומיהו שמא המקשה סבר דיש לרבות בשאר בגדים שלש על שלש כמו בגמר ופשתים כיון דקרא קתמה כתיב וחד ריבוי לכולהו:

תרי מיעוטי כתיבי. ואם תאמר לשתוק מריבוי דוהכנד וע"כ שלש על שלש טמא בגמר ופשתים דאי לאו הכי תרי מיעוטי למה לי וי"ל [3]דאי לאו ריבוי דוהכנד הוה מוקמינן תרי מיעוטי לרבות שלשה על שלשה בשאר בגדים דאין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות (ולפי מהפס דהיאך נאמר דאין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות שלשה על שלשה בשאר בגדים דיותר דאיכא לאוקמי ספיר תרי מיעוטי ליכא למימר דאתי לרבות) [ת"י] ושלש על שלש בגמר ופשתים ה"א דטהור אבל השתא דכתיב ריבוי דוהכנד ע"כ הנך תרי מיעוטי אתי למעוטי ולא לרבות דאי לרבות מוהכנד וחד מיעוט הוה ידעינן שלשה על שלשה בשאר בגדים כדפרישית לעיל וא"ת אכתי לשתוק מריבוי דוהכנד וחד מיעוטא ולא מיכתב אלא חד גמר ופשתים ואגא ידעינא דשאר בגדים דלא יטמאו בנגעים דמהיכא תיתי ידעינן נמי דגמר ופשתים מיטמו בשלש על שלש דאי לאו הכי אמאי כתב רחמנא טומאה כלל בבגד גמר ופשתים דשלשה על שלשה שמעינן מק"ו דשתי וערב אלא ודאי לשלש על שלש אתיא וי"ל דהשתא דגלי לן קרא דשייכי טומאה דנגעים בבגדים ילפינן השיעור ספיר בק"ו דשתי וערב אבל אי לאו מיכתב טומאת בגדים לא הוה ילפינן מק"ו דשייך טומאה בבגד וה"א דאין שייך נגע אלא בשתי וערב אבל בבגד לא שייך נגע דשמא לא יבא בו נגע כלל:

נפקא

ר' שמעון בן אלעזר ותנא דבי ר' ישמעאל אמרו דבר אחד ר' שמעון בן אלעזר הא דאמרן תנא דבי ר' ישמעאל מאי היא [6]דתני דבי ר' ישמעאל הואיל ונאמרו בגדים בתורה סתם ופרט לך הכתוב באחד מהן [1]צמר ופשתים מה להלן צמר ופשתים אף כל צמר ופשתים רבא אמר שלשה על שלשה בשאר בגדים איכא בינייהו [2]דר' שמעון בן אלעזר אית ליה לתנא דבי ר' ישמעאל לית ליה דכולי עלמא מיהת שלש על שלש בצמר ופשתים מיטמא בנגעים מנלן דתניא בגד אין לי אלא בגד [3]אשלש על שלש מנין ת"ל [4]והבגד ואימא לרבות שלשה על שלשה לאו ק"ו הוא השתא שתי וערב מיטמא שלשה על שלשה מיבעיא אי הכי שלש על שלש נמי ליתי בק"ו אלא שלשה על שלשה דחזו בין לעשירים בין לעניים אתי בק"ו שלש על שלש לעניים הוא דחזיין לעשירים לא חזיין לא אתי בק"ו טעמא דכתביה קרא הא לא כתביה קרא לא גמרינן בק"ו ואימא לרבות שלשה על שלשה בשאר בגדים אמר קרא [5]בגד צמר ופשתים [6]בגד צמר ופשתים אין מידי אחריני לא ואימא כי אימעוט משלש על שלש אבל שלשה על שלשה מיטמא [7]) תרי מיעוטי כתיבי [8]בגד צמר או [בבגד] פשתים חד למעוטי משלש על שלש וחד למעוטי משלשה על שלשה ולרבא דאמר שלשה על שלשה בשאר בגדים איכא בינייהו לרשב"א אית ליה לתנא דבי רבי ישמעאל לית ליה שלשה על שלשה בשאר בגדים

מנא

ואימא כי אמעיט. שאר בגדים משלש על שלש דבגמר ופשתים דמיטמא בשרצים ולא מוקי לשלשה על שלשה משום דשלשה על שלשה הוי בכלל בגד ולא צריך ריבוי וכן משמע ממאי דפריך ולימא כי אימעוט משלש על שלש ושם אפרש ויש לישב דאיצטריך ק"ו דאי לאו ק"ו ה"א בגד משמע בגד שלש אבל השתא דאיכא ק"ו ולא הויא דהא אמרן כיון דלא נשנה שלשה על שלשה בשאר בגדים. פי' בקונטרס אבל שלש על שלש בגמר ופשתים אתי בק"ו ולא הויא דהא אמרן כיון דלא נשנה שלשה על שלשה בשאר בגדים. ומיהו אמאי לא אתי אבל בשאר בגדים דלא נשנה שלשה על שלשה אי אתי בק"ו דהא בשאר בגדים שלש על שלש כמו בגמר ופשתים כיון דקרא קמתמה כתיב וחד ריבוי לכולהו:

ואימא כי אימעוט משלש על שלש. מכאן נמי משמע כפי' הרב פורת דשלשה על שלשה הוי בכלל בגד וק"ו להרווחא דמילתא נקט דאי שלשה על שלשה לא שמעי' מבגד אלא ק"ו א"כ מאי פריך כי אימעוט משלש על שלש מה צריך מיעוט מהיכא תיתי לרבות שלש על שלש בשאר בגדים דריבוי דוהכנד בגמר ופשתים מוקמית לה אפי' בשלש על שלש דשלשה על שלשה לא איצטריך בגמר ופשתים דהא מק"ו דשתי וערב אתי אבל בשאר בגדים דלא אתי בק"ו דהא בשתי וערב בהדיא כתיב בגמר ופשתים איצטריך ריבוי מוהכנד [3]שלש על שלש ומיהו שמא המקשה סבר דיש לרבות בשאר בגדים שלש על שלש כמו בגמר ופשתים כיון דקרא קמתמה כתיב וחד ריבוי לכולהו:

תרי מיעוטי כתיבי. ואם תאמר לשתוק מריבוי דוהכנד וע"כ שלש על שלש טמא בגמר ופשתים דאי לאו הכי תרי מיעוטי למה לי וי"ל [3]דאי לאו ריבוי דוהכנד הוה מוקמינן תרי מיעוטי לרבות שלשה על שלשה בשאר בגדים דאין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות (ולפי מהפס דהיאך נאמר דאין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות שלשה על שלשה בשאר בגדים דיותר דאיכא לאוקמי ספיר תרי מיעוטי ליכא למימר דאתי לרבות) [ת"י] ושלש על שלש בגמר ופשתים ה"א דטהור אבל השתא דכתיב ריבוי דוהכנד ע"כ הנך תרי מיעוטי אתי למעוטי ולא לרבות דאי לרבות מוהכנד וחד מיעוט הוה ידעינן שלשה על שלשה בשאר בגדים כדפרישית לעיל וא"ת אכתי לשתוק מריבוי דוהכנד וחד מיעוטא ולא מיכתב אלא חד גמר ופשתים ואגא ידעינא דשאר בגדים דלא יטמאו בנגעים דמהיכא תיתי ידעינן נמי דגמר ופשתים מיטמו בשלש על שלש דאי לאו הכי אמאי כתב רחמנא טומאה כלל בבגד גמר ופשתים דשלשה על שלשה שמעינן מק"ו דשתי וערב אלא ודאי לשלש על שלש אתיא וי"ל דהשתא דגלי לן קרא דשייכי טומאה דנגעים בבגדים ילפינן השיעור ספיר בק"ו דשתי וערב אבל אי לאו מיכתב טומאת בגדים לא הוה ילפינן מק"ו דשייך טומאה בבגד וה"א דאין שייך נגע אלא בשתי וערב אבל בבגד לא שייך נגע דשמא לא יבא בו נגע כלל:

נפקא

עין משפט נר מצוה

סמ א מיי' פ"ב מהל' טומאת צרעת הי' ו' ופכ"ג מהל' כלים הל' י: ע ב מיי' פ"ג מהל' טומאת צרעת הל' ח סמג עשין רלח:

תוס' ישנים

א) מרי מיעוטי כתיבי בגד לפר ופשתים כנ"ל. וכתב"י כתבו על זה גם זה משמע כפי' ה"ר פורת דאי שלשה על שלשה אינו בכלל בגדים נוקי תרי מיעוטי חדא לשלש על שלש וחדא לשלשה על שלשה ואפילו בגד שלש כשאר בגדים אלא משמע דנגעים מגא ליה אלא משמע כפי' אלין זה יוכיח דמיעוט ג' מתמעט גם משלשה על שלשה דשלש על שלש ושלשה על שלשה שניהם איתרבו לשאר בגדים מריבוי אחד מוהכנד אבל מ"מ קצת יש לתומים מדלא קאמר כי אימעוט מג' על ג' ומשלשה על שלשה דמחד ריבוי נפקא תרוויהו אבל בגד שלש מטמא:

ב) אבל אין לפרש ולימא לרבות מוהכנד שלשה על שלשה בשאר בגדים אלא שלש על שלש בגמר ופשתים דהא מדאיצטרך ריבוי לשאר בגדים ידע דגמר ופשתים כתיב וחד דבקושיא שניה ידע דגמר ופשתים כתיב ל"ב מה פרך כיון דגמר ופשתים כתיב עפי' הר' לן לאוקמי ריבוי לגי' על ג' בגמר ופשתים מהה שנרבה שלשה על שלשה בשאר בגדים כמו בגמר ופשתים דהא רבי אחר דגמר ופשתים נכתב כתוב מדאמר לקמן קלי בגמר ופשתים מרבה שאר בגדים ועוד מה פרך לימא כי אימעוט מג' על ג' אבל שלשה על שלשה מטמא מג"ל כיון דאיצטרך ריבוי לגי' על ג' בגמר ופשתים וי"ל ולימא לרבות נמי שלשה על שלשה בשאר בגדים וחזו לפי' המפורש בספרים:

ג) מלאתי כתב הר"ר שלמה אלטרוזיינ"ג זצ"ל ק"ל ל"ב יהיו שוין כל הבגדים ולמה כתב ד' מיעוטים הללו בגד אמר בגד פשתים אלא י"ל לא יתורה דוהכנד ה"א אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות שלש על שלש בגמר ופשתים ומתילא נרבה שלש על שלש בשאר בגדים דסברא היא שיהא שוין אם אין מיעוט כדפיר' לעיל יכן מועיל יותר של שני מיעוטים כמו והכנד אבל השתא דכתיב ריבוי דוהכנד לרבות ג' על ג' בגמר ופשתים אם כן אתי תרי מיעוטי למעט ולמעוטי זה יוצא משאר בגדים דלא לרבות לישתוק מנרבי דוהכנד:

תורה אור השלם

1 והבגד כי יהיה בו נגע צרעת בבגד צמר או בבגד פשתים: ויקרא יג מז

2 זאת תורת נגע צרעת בגד העמר או הפשתים או השתי או הערב או כל כלי עור לטהרו או לטמאו: ויקרא יג נט

רבינו חננאל

רבי שמעון בן אלעזר כתנא דבי ר' ישמעאל תני הא מתניתא דילה. ודהי רבא ראמר שלשה על שלשה טפחים בשאר בגדים וזולתי בגדי פשתן איכא בינייהו. ר' שמעון בן אלעזר לא מיעט שאר בגדים אלא מג' על ג', אבל ג' על ג' טפחים אפילו דשאר בגדים מקבלי טומאה, ותנא דבי רבי ישמעאל סבר לא איקרי בגד אלא צמר ופשתים, ובגדים אחרים שעושין משאר עצים לאו בגדים נינהו ולא מיטמא כי על ג' ולא שלשה על שלשה. ושקלינן וטרינן

מסורת הש"ס

1) יבמות ד: מנחות לט:, 2) נב"י לר', 3) [ויקרא יג], 4) [במדבר לא], 5) [ויקרא טו], 6) [במדבר טו], 7) [ויקרא יג], 8) [ע"ז], 9) [שיין לקמן מז.], 10) כ"ה גירסת הרש"ל שהו דיבור כפ"ע וגרים לעיל דלריש שלש על שלש עדיף אבל בה"י גרים לעיל דאחיש שלשה על שלשה כי והך ממ' הרב פורת שייך לריבוי ל' עם לעיל ויקלי אקרי דשלשה על שלשה. 2) נ"ל לשלשה על שלשה).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com